

N:o 32.

Ank. till Riksd. kansli den 11 mars 1904, kl. 12 midd.

*Utlåtande, i anledning af väckta motioner angående ändringar i
fattigvårdslagstiftningen.*

Från Andra Kammarerna har lagutskottet till behandling fått emottaga fyra särskilda inom nämnda kammare, under n:o 7 af herr *J. E. A. Ohlsson* i Halmstad, under n:is 55 och 156 af herr *A. Sterner* samt under n:o 76 af herr *C. J. Berggren* väckta motioner, hvilka äsyfta förändringar i gällande fattigvårdslagstiftning.

Motionen n:o 7 är så lydande:

»Under en vistelse i Frankrike för åtskilliga år sedan tillfrågades undertecknad en dag af sin värd, om det vore sant, såsom han läst i en tidning, att man i Sverige bortauktionerade fattighjon till den minstbjudande. Mitt svar utföll så, att denna uppgift måste bero på något missförstånd. Med ett »jag kunde väl tro det» från fransmannens sida avslutades vårt samtal rörande detta ämne. Vid min återkomst till fosterlandet fick jag emellertid snart veta, att den franska tidningen hade rätt, och att jag hade orätt. En modern svensk folkklifsskildrare har särskildt stannat inför detta sorgliga ämne, och i dagspressen får man då och då påminnelser därom. Genom personliga förfrågningar på landsbygden har jag dessutom fått sakförhållandet bekräftadt.

Här berörda sätt för fattighjons försörjning synes mig i allo förkastligt, enär det går ut öfver deras människovärde och den medborgarrätt, som bör vare äfven de svagaste och obetydligaste medlemmarne i ett modernt, civiliseradt samhälle tillförsäkrad. Tanken ledes härvid ovillkorligen

öfver till de af det allmänna rättsmedvetandet utdömda slafmarknaderna, där makar, föräldrar och barn utan förbarmande slås bort till olika afnämare.

Det, som gör här åsyftade förfaringssätt för fattighjonens försörjning ännu sorgligare, är, att de spekulanter, som stanna för lägsta budet, ofta själfva lefva i så små förhållanden, att en kontant penningssumma af mycket blygsam storlek för dem innebär en stark lockelse att åtaga sig en förbindelse, som kommer att visa sig medföra alltför stor förknappning för såväl öfvertagaren som den öfvertagne och utan tvifvel icke minst för den senare. Kommer så härtill, att den förre önskar draga största möjliga vinst af sin affär genom att afpressa en i de flesta fall redan utsliten kropp största möjliga arbetsmängd, så kräfver fattighjonets belägenhet för den eftertänksamme ingen vidare utläggning.

Då ett dylikt system ännu i våra dagar, om också blott här och där — dess utsträckning är mig icke bekant — tillämpas, kan man väl med skäl fråga sig, om det ej vore på tiden att utplåna denna skamfläck från vårt samhällslif.

Äfven många af de fattiga, som direkt erhålla sitt understöd från den kommunala fattigvården, hafva det helt säkert, särskildt på landsbygden, så ställdt, att de nätt och jämt kunna uppehålla lifvet, ja utan tvifvel ej sällan få lida verklig nöd, och så måste det förblifva, så länge fattigvårdsmyndighetens hufvudsakliga för att ej säga enda sträfvan är att kunna nedbringa lefnadsomkostnaderna för dag och hjon till ett minimum.

Nu för tiden finnes kontroll öfver fabriker och verkstäder, öfver minderårigas användande i arbete, ledningar för ljus- och kraftöfverföring, öfver skolor och uppfostringsanstalter af olika slag, öfver fosterbarns vård och ännu mycket därtill, men de, som helt säkert icke minst kunde behöfva skydd mot njugghet och hårdhet, de äro alltjämt så godt som rättslösa. Deras belägenhet har nog en och annan gång i pressen fått en bjärt belysning, men därvid har saken hittills stannat. Jag vågar härmed göra ett försök att bringa den inför rätt forum, i det jag på grund af ofvanstående dristar hemställa, att Riksdagen ville besluta i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till sådana bestämmelser i gällande förordning angående fattigvården, att den så kallade »bortauktioneringen» af fattighjon måtte förebyggas samt att öfver hufvud taget den kommunala fattigvården ställes under statens kontroll.»

Herr *Stern* anför:
uti motionen n:o 55:

»Kungl. Maj:ts nådiga förordning angående fattigvården af den 9 juni 1871 stadgar i § 3 följande:

»Enhvar, som är arbetsför, skall utan fattigvårdssamhälles betungande försörja sig själf och sina minderåriga barn, så ock man sin hustru; åliggande för öfrigt föräldrar och barn att i mån af behof å ena och förmåga å andra sidan hvarandra försörja.»

Denna några och trettio år gamla lagparagraf har tvifvelsutan en gång varit i nivå med sin tid och i samklang med förordningar i samma syfte i andra kulturländer. På grund af de senaste årtiondenas snabba utveckling, icke minst i humanitärt afseende, måste den dock nu betraktas som föråldrad, hvarför den ej heller i all sin stränghet lär tillämpas i något enda fattigvårdssamhälle i hela vårt land.

Enligt densamma äga nämligen inga andra laglig rätt till understöd än minderåriga, sjuklingar och barn. Kan laglig försörjare icke förete läkareintyg på att han på grund af sjukdom är mindre arbetsför och följaktligen oförmögen att försörja sig och sina, har han icke rätt att fordra understöd. Så kan t. ex. en ensam kvinna sitta med hur stor barnskara som helst, fattigvårdsstyrelse kan två sina händer och krypa bakom sin lagparagraf ända till det ögonblick läkaren, såvida en sådan finnes till hands, lämnar ett intyg, så lydande: »Ånkan N. N. är på grund af svält och unbäranden vid så nedsatta krafter, att hon får anses oförmögen att försörja sig och sina minderåriga barn.» Då först måste fattigvårdsstyrelsen ingripa.

Att lagen i detta fall fordrar en uppenbar orimlighet, är lätt att inse; och i tusen, ja, tiotusental äro de människor att räkna, hvilkas sinnen i unga år stämts till bitterhet mot samhället på grund af denna lagparagraf.

Ty visserligen tillämpas densamma, som ofvan sagts, väl icke i hela sin stränghet i något enda fattigvårdssamhälle i hela vårt land. Snarare torde det vara så, att emellan en tredjedel och hälften af understödstagare i våra kommuner erhålla sina understöd i trots af denna lag, således utan att hafva företett läkareintyg om sjukdom. Detta, emedan hjärtat får ha ett ord med i laget, när det gäller ens egna. Men i vår oroliga tid äro de fattiga långt mera än förr stadda på vandring och komma i nöd på respektive orter, innan de där erhållit hemortsrätt. I dylika fall råkar en fattigvårdare i en högst pröfvande plikt-kollision. Ger han understöd, utan att läkareintyg om sjukdom företes, ådrager han det samhälle, hvars angelägenheter han är satt att vårda, en olaglig utgift; står han liknöjd och kall inför mänsklig nöd, kränker han barmhärtighetskänslan i sitt eget bröst.

Om vi emellertid antaga, att han låter denna känsla tala, så blir följ-

den ett ändlöst skrifveri till och från Konungens befallningshafvande och kammarrätt, hvilket i nio fall af tio slutar med att han själf eller hans egen kommun får betala. Vore vederbörande dömande myndigheter lika kärfva som lagen, skulle det tionde fallet bli de öfriga nio likt.

Det blir sålunda en skillnad mellan egna fattiga och andras, hvilken illa passar i stycke med vanligt svenskt sätt att se tingen; helst som den fattige enligt samma vår fattigvårdsförordning måste beträffande fattigvårdsunderstöd vända sig till fattigvårdsmyndigheterna på den ort, där han för tillfället vistas.

På grund häraf, och då det är billigt, att hvad som är god svensk sedvänja i ett fattigvårdsfall, äfven må bli det i det andra, får under-tecknad vördsamt föreslå, att Riksdagen måtte besluta om följande tillägg till tredje paragrafen af fattigvårdsförordningen af den 9 juni 1871:

Fattigvårdsstyrelse dock obetaget att på därom framställd begäran och efter pröfning äfven åt mer eller mindre arbetsför försörjare bereda den lättnad i försörjningsskyldigheten, hvartill förhållandena kunna föranleda; samt i *motionen n:o 156*:

»Till fullständigande af min motion n:o 55 angående tillägg till 3 § af fattigvårdsförordningen får jag härmed vördsamt föreslå, att Riksdagen måtte besluta, att i 29 § af samma förordning, efter orden »Fattigvårds-samhälle, som på grund af § 1», måtte införas: eller § 3.»

Slutligen är motionen n:o 76 af följande lydelse:

»I vår tid, då familjebanden alltmer lossna, händer tyvärr alltför ofta, att den äkta mannen undandraget sig plikten att sörja för hustruns och barnens underhåll.

Rätt ofta tillgår så, att han, lämnande hem och familj, begifver sig till någon aflägsen ort för att där erhålla arbete. I den nya omgifningen glömmet han de sina, kanske under oloflig böjelse för en annan kvinna. De bidrag, han i början sändt dem, upphöra. De äro förgättna af den, som i lifvet står dem närmast. Fattigdom och nöd blir deras lott, och till sist måste fattigvården — ej mannen — taga hand om dem.

Det inträffar likaså, att den äkta mannen, medan han fortfarande vistas i hemorten, till och med i det egna hemmet, underlåter att fullgöra sin underhållsplikt mot familjen. Orsakerna därtill kunna vara olika, såsom dryckenskap, otrohet i äktenskapet, lättja o. s. v.

Man skulle från här påpekade synpunkt kunna framställa många mörka bilder ur det nutida familjelifvet, bilder, som vittnade om tårar och nöd, om råhet och försummade plikter. Men de flesta hafva nog större eller mindre kännedom därom och torde gärna medgifva, att härutinnan före-

finnes ett missförhållande, som, så långt möjligt är, måste afhjälpas. Och utan tvifvel är tiden för lagstiftarne inne att rikta sin uppmärksamhet därpå och se till, hvad som på lagstiftningens väg i detta fall kan uträttas.

Det är visserligen sant, att nu gällande lag innehåller vissa stadganden i berörda syfte. Dessa återfinnas i § 35 mom. 4 af kungl. förordningen den 9 juni 1871 angående fattigvården och lämna fattigvårdsstyrelse rätt att i särskildt angifna fall anmäla en försumlig familjefader för Konungens befallningshafvande, som jämlikt § 41 mom. 2 af samma förordning kan efter föregången rannsaking döma honom till tvångsarbete.

Men tillämpningen af dessa lagbestämmelser möter betydande svårigheter, och de lära allmänt hafva visat sig ej uppfylla hvad därmed åsyftats. Dessutom äro de tillämpliga endast i det fall, att hustru och barn falla fattigvården till last. Under alla andra omständigheter kan mannen utan laga påföljd helt beröfva dem sitt stöd och hjälp.

Att nuvarande stadganden i berörda afseende äro otillfredsställande och utan verklig betydelse, synes mig uppenbart. Vårt grannland Norge däremot har på detta område lagbestämmelser, som tyckas vara mycket goda och verksamma för sitt ändamål.

I norska lagen om underhållsbidrag till hustru och äkta barn af den 6 juli 1892 stadgas i § 1 mom. 1: »Enhver Mand, der unddrager sig fra efter Evne at sorge for Hustru og Ægtebørn, kan, forsaavidt han enten har forladt dem eller volder, at de kommer i Trang eller falder Fattigvæsenet til Byrde, paalægges at udrede et vist aarligt Bidrag til deres Underhold»; hvarförutom lagen innehåller sådana bestämmelser, som gifva kraft och verkan åt hvad sålunda i detta mom. stadgats.

Att liknande lagbestämmelser äro nödvändiga äfven i Sverige, det har förut påvisats och torde knappast kunna förnekas. Och till följd däraf tillåter jag mig vördsamt föreslå, att Riksdagen ville besluta om skrifvelse till Kungl. Maj:t med underdånig anhållan, att Kungl. Maj:t täcktes låta utarbета nya skärpta lagbestämmelser om mannens plikt att bidraga till hustruns och sina äkta barns underhåll samt i sammanhang därmed föreslå nödiga ändringar i nu gällande lag att föreläggas Riksdagen till antagande».

Då utskottet nu går att yttra sig öfver förevarande motioner, företager utskottet först till behandling herr *Sterners* framställningar, emedan desamma åsyfta förändring af fattigvårdsförordningens allmänna och grundläggande bestämmelser.

Enligt gällande lagstiftning är fattigvården dels legal eller obligatorisk, dels ock frivillig. Nödtorftig fattigvård skall enligt § 1 af nämnda

förordning lämnas minderårig eller den, som i följd af ålderdom, kropps- eller sinnessjukdom, vanförhet eller lyte är oförmögen att genom eget arbete förvärfva hvad till lifvets uppehållande oundgängligen erfordras, för den händelse sådan person saknar egna medel samt underhåll och vård af annan. Om fattigvårdssamhälle lämnat dylik legal fattigvård åt någon, hvilken har hemortsrätt inom annat samhälle, är det förstnämnda samhället enligt 29 § fattigvårdsförordningen berättigadt att därför erhålla ersättning af det senare samhället. Angående den frivilliga fattigvården stadgas i 2 § af nämnda författning, att fattigvårdssamhälle för beviljande af fattigvård i andra fall än dem, hvilka i 1 § omförmålas, äger bestämma de grunder, som böra af samhällets fattigvårdsstyrelse iakttagas, samt att, om sådant bestämmande ej skett, det ankommer på styrelsen att meddela fattigvård i den mån styrelsen pröfvar nödigt. Om sådan frivillig fattigvård af fattigvårdssamhälle lämnats person, som ej har hemortsrätt därstädes, äger samhället icke att fordra ersättning härför af den kommun, till hvilken den, som mottagit understödet, i fattigvårdshänseende hörer.

Enligt hvad rättspraxis utvisar, har § 1 i fattigvårdsförordningen tolkats så strängt, att t. ex. fattigvård, som lämnats minderårigt barn, då dess fader eller moder är arbetsför och vistas å samma ort, icke ansetts såsom obligatorisk fattigvård, äfven då behovet af understöd varit uppenbart. En sådan tolkning läser äfven följa af 3 § uti ifrågakvarande förordning. Herr Sterner föreslår nu, i syfte att utvidga begreppet obligatorisk fattigvård, att till sistnämnda paragraf, enligt hvars nuvarande lydelse enhvar, som är arbetsför, skall utan fattigvårdssamhälles betungande försörja sig själf och sina minderåriga barn samt arbetsför man sin hustru, skulle fogas ett tillägg af innebörd, att det skulle vara fattigvårdsstyrelse obetaget att äfven åt arbetsför försörjare vid behof bereda lättnad i försörjningsskyldigheten, hvarjämte ifrågasättes att i 29 § af fattigvårdsförordningen intaga en hänvisning till det föreslagna nya stadgandet i 3 § samt såmedelst göra ett fattigvårdssamhälle, som på grund af den nya föreskriften i 3 § lämnat fattigvård åt någon till detta samhälle ej hörande person, berättigadt att därför erhålla godtgörelse af det fattigvårdssamhälle, där understödstagaren hade hemortsrätt.

Framställning i förevarande syfte har förut af Riksdagen behandlats. Med anledning af enskild motion anhöll 1899 års riksdag i enlighet med lagutskottets hemställan i skrifvelse till Kungl. Maj:t om utarbetande och framläggande för Riksdagen af sådan ändring eller förklaring af 1 § uti gällande förordning angående fattigvården, att rätten till fattigvård enligt nämnda paragraf utsträcktes till de fall, då man eller kvinna väl hade förmåga att förvärfva hvad till hans eller hennes eget lifs uppehållande

oundgängligen kräfdes, men uppenbarligen saknade krafter att förvärfva hvad som oundgängligen erfordrades för deras uppehälle, för hvilka han eller hon vore försörjningspliktig.

Berörda af Riksdagen gjorda framställning är ännu beroende på Kungl. Maj:ts pröfning. Enligt hvad utskottet erfarit, hafva öfver den samma yttranden inhämtats från samtliga Konungens befallningshafvande och öfverståhållareämbetet samt kammarrätten. De flesta af de myndigheter, som sålunda hörts, hafva uttalat sig för bifall till Riksdagens framställning. För den ifrågasatta lagändringen har anförts hufvudsakligen: att den omfattning, i hvilken själförsörjningsplikten hos oss fastslagits, ej stode i öfverensstämmelse med den grundsats, som i allmänhet gjort sig gällande inom den moderna fattigvårdslagstiftningen, eller att den, som med uppbjudande af alla krafter ändock ej förmådde försörja sig och de sina, ej skulle lämnas att gå under, utan beredas nödtorftigt uppehälle från det allmänna; att de fall ej vore sällsynta, då äfven en arbetsför person vore ur stånd att förskaffa sig hvad till hans och familjens uppehälle oundgängligen erfordrades, (t. ex. utblottade änkor och öfvergifna hustrur med talrik barnskara); samt att den tolkning, som i praxis gifvits åt § 1 i fattigvårdsförordningen, vore alltför restriktiv och ledande till obillighet. Men å andra sidan hafva i berörda yttranden äfven framhållits de svårigheter och olägenheter, som vore förbundna med den ifrågasatta lagändringen, och betonats nödvändigheten af klara och tydliga stadganden för undvikande af en ökning af den benägenhet för tvister i fattigvårdsärenden, hvaröfver redan nu klagades. Särskildt har anförts, att fattigvårdstungan skulle komma att växa i otillbörlig grad därigenom, att fattigvårdssamhällena komme att lämna personer, som hade hemortsrätt i andra kommuner, af hvilka de i flera fall än förut finge ersättning, högre fattigvård än åt sina egna understödstagare.

Utskottet har i ämnet samma uppfattning, som 1899 års lagutskott och riksdag uttalat, och finner sålunda syftet med herr Sterners motioner behjärtansvärdt. Ovisst torde dock vara, om detsamma bättre vinnes genom ett tillägg till 3 § i fattigvårdsförordningen, på sätt motionären föreslagit, och däraf följande ändring af 29 § i författningen än genom en omarbetning af de grundläggande stadgandena i dess 1 §. I hvarje fall torde, då, såsom af det ofvan anförda framgår, den i nu förevarande två motioner behandlade frågan i hela sin vidd redan är föremål för Kungl. Maj:ts pröfning, det icke vara lämpligt, att Riksdagen nu fattar beslut om någon lagändring eller aflåter en förnyad framställning i ämnet.

På grund häraf hemställer alltså utskottet,

1:o) att motionerna n:o 55 och 156 ej må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

I fråga om åtgärder mot försumliga familjeförsörjare — ett spörsmål, som beröres i herr *Berggrens* förevarande motion, till hvars behandling utskottet nu öfvergår — innehåller gällande lagstiftning i korthet: *att* om någon genom lättja eller liknöjdhet ådrager sitt minderåriga barn eller sin hustru sådan nöd, att fattigvård måste enligt § 1 i fattigvårdsförordningen någon af dem lämnas, skall han stå under fattigvårdsstyrelsens husbondevälde, tilldess den kostnad, fattigvårdssamhället tillskyndats, blifvit godtgjord; *att*, om arbetsför person, som står under fattigvårdsstyrelsens husbondevälde, vägrar att fullgöra arbete, som föresättes honom af styrelsen eller af annan, å hvilken husbonderätten öfverlåtes, eller eljest visar treska, själfsvöld, oordentlighet eller sturskhet och ej rättar sig efter styrelsens varning, styrelsen kan anmäla förhållandet hos Konungens befallningshafvande; *samt att*, då sådan anmälan skett, Konungens befallningshafvande kan, efter förhör, ålägga vederbörande tvångsarbete.

Jämväl frågan om skärpta bestämmelser mot försumlige familjeförsörjare är för närvarande beroende på Kungl. Maj:ts pröfning. 1899 års riksdag anhöll nämligen i anledning af enskild motionärs förslag och på tillstyrkan af lagutskottet, att Kungl. Maj:t måtte låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till skärpta och mera effektiva bestämmelser mot familjeförsörjare, som af lättja eller liknöjdhet försummade sin försörjningsplikt. Riksdagen framhöll därvid svårigheten och i många fall omöjligheten att med nu gällande bestämmelser förmå försumliga familjefäder att fylla sin plikt eller att å dem tillämpa gällande ansvarsbestämmelser. Detta berodde dels på lättheten för dem att hålla sig undan, dels på den omständliga procedur, som kräfdes för vederbörandes ställande under fattigvårdsstyrelsens husbondevälde liksom ock för hans dömande till tvångsarbete efter anmälan af fattigvårdsstyrelsen. Tanken på en förenkling af proceduren i nära öfverensstämmelse med den i 2 och 3 §§ af lagen den 12 juni 1885 stadgade behandlingen af lösdrifvare förtjänade beaktande, då ej något skäl funnes att visa större skonsamhet mot familjeförsörjare, som af lättja eller liknöjdhet åsidosatte sin försörjningsplikt, än mot lösdrifvare; och genom en ändring i sålunda ifrågasatt riktning skulle förhållandena komma att gestalta sig vida gynnsammare än förut i fråga om husbonderättens och ansvarsbestämmelsernas effektivitet.

Öfver Riksdagens berörda framställning äfvensom öfver en af 1901 års riksdag aflåten framställning i liknande syfte i fråga om fäder till oäkta barn hafva, enligt hvad utskottet erfarit, åtskilliga myndigheters yttranden inhämtats; och har det öfvervägande flertalet af dessa ansett ofvanberörda nu gällande stadganden icke motsvarande sitt ändamål samt funnit skärpta lagbestämmelser i förevarande hänseende behöfliga. Några af dessa myndigheter hafva därvid uttryckligen uttalat, att i detta sammanhang jämväl borde tagas i öfvervägande lämpligheten af åtgärder mot försumlige försörjare äfven för det fall, att deras barn eller familj ej fallit fattigvården till last, — en synpunkt, som jämväl framhållits i nu förevarande motion.

Då sålunda Kungl. Maj:t med anledning af 1899 års Riksdags ofvanberörda framställning, som är af helt allmän omfattning, icke lärer underlåta att underkasta ifrågavarande ämne en allsidig pröfning, anser utskottet icke nödigt eller lämpligt att däri nu ytterligare framställning göres; och hemställer utskottet alltså,

2:o) att förevarande motion n:o 76 icke må af Riksdagen bifallas.

Slutligen har utskottet att uttala sig om herr *Ohlssons* ofvanberörda motion. Den äsyftar dels lagändring beträffande en särskild detalj i fattigvårdsväsendet, den s. k. bortauktioneringen af fattighjon, dels ock, såsom motionären uttrycker sig, den kommunala fattigvårdens ställande under statens kontroll.

Fattigvårdsförordningens 12 § 1 mom. föreskrifver, att vid den på fattigvårdsstyrelse ankommande behandling af frågor om beviljande af sökt fattigvård bör iakttagas, »att barn, om hvilket fattigvårdsstyrelse föranlåtes taga vård, varder ej allenast försedt med uppehälle och stadig bostad, utan äfven kristligen uppfostradt och undervisadt».

I en vid 1879 års riksdag väckt motion ifrågaställdes, huruvida med denna bestämmelses syfte vore förenligt, att fattigvårdsstyrelse, såsom i icke få fattigvårdssamhällen vore händelsen, på auktionsmässigt sätt utackorderade fattighjon till den minstbjudande. Motionären fann ett slikt tillvägagående strida mot föreskriftens anda och bokstaf samt ansåg, att allt tvifvel härom borde undanrödjas genom en ny bestämmelse, som omfattade såväl värnlösa barn som äldre fattighjon. Han föreslog därför Riksdagen att för sin del besluta, att 9 § 1 mom. fattigvårdsförordningen skulle erhålla följande ändrade lydelse: »På hvarje fattigvårdssamhälle ankommer, med iakttagande af att fattighjon å allmän sammankomst eller

annorledes icke utbjudas till inackordering hos den minstbjudande, att i öfverensstämmelse med denna förordning ordna sin fattigvård» o. s. v.

Berörda motion afstyrktes af lagutskottet bland annat af det skäl, att en bestämmelse med den i motionen föreslagna affattning skulle vålla hinder eller svårighet för understödstagarens utackordering samt åstadkomma alltför betydlig ökning af den förut tryckande fattigvårdstungan. Motionen föranledde icke heller någon Riksdagens åtgärd. Vid behandlingen af densamma uttalades tvifvel om, att auktionsmetoden ännu tillämpades i vårt land, och åtminstone förmodades, att blott undantagsvis så vore händelsen. Emellertid erkändes samstämmigt det synnerligen anstötliga i att hålla offentlig auktion för utackordering. Lagutskottet anförde härutinnan: »Utskottet medgifver villigt, att då, såsom stundom lär inträffa, de fattighjon — barn eller andra — hvilka skola utackorderas, personligen närvara vid förrättningen, densamma får en synnerligen anstötlig form, och anser utskottet, lika med motionären, ett dylikt förfarande innebära ett missbruk, som både kan och bör undvikas. Likaså torde det icke kunna förnekas, att, äfven där sistberörda missförhållande icke äger rum, det auktionsmässiga förfarandet lätt kan erhålla en ovärdig prägel, som väcker anstöt.»

Därefter upptogs frågan af kommittén för ordnande af fosterbarnsvården m. m., som afgaf sitt betänkande den 27 januari 1897. Af kommittén infordrade uppgifter från kommunerna utvisade, att, hvad barn anginge, auktionsförfarandet då fortfarande förekomme i ej mindre än 483 eller 20 procent af landsbygdens fattigvårdssamhällen och att endast fem län vore fria därifrån. På grund häraf ansåg kommittén all tvekan böra vara undanröjd beträffande nödvändigheten att omsider resa hinder mot ifrågavarande missbruk. Men då enligt kommitténs mening det hufvudsakligast vore barn, som utackorderades på offentlig auktion, samt auktionsförfarandet äfven förnämligast i detta afseende väckt anstöt, ansåg sig kommittén, hvars uppdrag för öfrigt endast gällde barn, böra inskränka sitt förslag till förbud allenast mot auktioner för sistberörda ändamål. Kommittén föreslog sålunda, att till 12 § 1 mom. i fattigvårdsförordningen skulle fogas ett så lydande tillägg: »Vill fattigvårdsstyrelsen till enskild person uttinga barn, må ej auktion anställas för erhållande af anbud.»

Icke heller berörda förslag är ännu slutligen behandladt af Kungl. Maj:t. Enligt hvad utskottet inhämtat, hafva samtliga Konungens befallningshafvande och kammarrätten hörts öfver detsamma och därvid i allmänhet icke haft något att erinra däremot. Vissa af nämnda myndigheter hafva emellertid uttalat den mening, att det föreslagna stadgandet borde afse alla fattighjon, ej blott barn.

Jämväl utskottet anser offentligt köpslagande å auktion om de beklagansvärda fattighjonen, de må vara barn eller äldre personer, upp-

rörande och stridande mot de grundsatser, hvarå fattigvårdslagstiftningen hvilar. Äfven om man, så länge ett fattigvårdssamhälle har rätt att bestrida sin försörjningsskyldighet genom utackordering, ej skäligen kan beröfva samhället rätten att genom upptagande af anbud bereda sig tillfälle att billigast fullgöra sin skyldighet, bör åtminstone enligt utskottets mening all anstötlighet vid anbudens upptagande förekommas.

Anledning till någon åtgärd från Riksdagens sida i förevarande ämne lär emellertid icke föreligga vid ofvanangifna förhållande, att frågan om förbud mot s. k. bortauktionering af barn, — vid hvars öfvervägande lämpligheten af bestämmelser i nu förevarande hänseende jämväl i fråga om andra fattighjon än barn utan tvifvel kommer under bedömande —, redan är föremål för Kungl. Maj:ts pröfning.

Hvad därefter vidkommer herr Ohlssons förslag om den kommunala fattigvårdens ställande under statens kontroll, vill utskottet till en början anmärka, att en viss kontroll beträffande fattigvårdsväsendet redan nu förefinnes genom den befogenhet att på visst sätt anföra klagomål, som i 46 § 1 mom. fattigvårdsförordningen tillerkänts den, som är missnöjd med fattigvårdsstyrelsens beslut, hvarigenom sökt fattigvård blifvit helt och hållet eller till någon del vägrad. Enligt 4 mom. i sistberörda paragraf står det för öfrigt i hvarje fall Konungens befallningshafvande, som har till ämbetsplikt att vaka öfver fattigvårdens behöriga handhafvande, fritt att tillhålla det fattigvårdssamhälle, som underlåter lämna fattigvård, då sådant enligt 1 § af berörda förordning för viss person erfordras, att fullgöra sin skyldighet.

För att i ännu vidsträcktare grad än sålunda för närvarande finnes föreskrifvet åstadkomma kontroll från statens sida beträffande fattigvårdsväsendet torde erfordras en genomgripande förändring af hela den gällande fattigvårdslagstiftningen; och motionären har icke förebragt någon utredning, som kan föranleda framställning om vidtagande af sådan åtgärd.

På grund af det anförda hemställer utskottet,

3:o) att motionen n:o 7 icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 11 mars 1904.

På lagutskottets vägnar:

CARL B. HASSELROT.

Det skulle antecknas, att herr *Waldenström* icke deltagit i ärendets behandling inom utskottet.
